

DANSKE

SKØNLITTERÆRE

FORFATTERE

Forlæggerforeningen

Danish Publishers Association

Børsen DK-1217 København K
Tlf. +45 33 15 66 88
danskeforlag@danskeforlag.dk
www.danskeforlag.dk

Kulturministeriet
att: Helene Nordborg Kiær
hnk@kum.dk

29. november 2011
j.nr. SB-035-458/cbh

Kommissionens henstilling af 27.10.2011 om digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring

Dansk Forfatterforening, Danske Skønlitterære Forfattere og Forlæggerforeningen (herefter: Foreningerne) takker for at have modtaget Kommissionens henstilling af 27.10.2011 om digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring (herefter: Henstillingen) i høring.

En stærk ophavsret er en forudsætning for fremtidig udgivelse af litteratur og innovation

Det digitale marked for litteratur er – som det er tilfældet for andre ikke-engelsksprogede lande – fortsat lille i Danmark. Udviklingen på særligt det amerikanske marked har imidlertid længe vist, at også danske forbrugere i stigende omfang vil efterspørge litteraturen i digitalt format. Derfor har forlagene de seneste år arbejdet på at forberede markedet for digitalt salg af litteratur ved at sikre de digitale rettigheder, en digital infrastruktur samt udvikle forskellige formater. Der er tale om ikke uvæsentlige initialinvesteringer på et område, hvor indtægterne pt. er meget små. Det er en forudsætning for investerings- og innovationslysten, at forlagene har en forventning om, at det kommercielle marked på et tidspunkt vil give afkast. Derfor er det helt afgørende, at rettighedshaverne kan have tillid til, at ophavsretten er stabil, da ophavsretten er en af grundhjørnestenene i forlagsvirksomhed. Hvis ophavsretten slækkes, mindskes værdien af de rettigheder, som forlagene har investeret i, og usikkerhed om de lovgivningsmæssige vilkår for udgivervirksomhed vil være med til at bremse innovation og kommerciel udvikling.

Derfor er det positivt, at Henstillingen flere gange pointerer, at digitalisering skal ske i fuld overensstemmelse med Unionens og international lovgivning om intellektuel ejendomsret.

I Danmark har vi en god tradition for aftalebaserede løsninger mellem rettighedshavere og brugere støttet af det danske aftalelicenssystem. Der er talrige eksempler på velfungerende aftaler. Det forhold, at aftalerne sker fra sag til sag, frem for at der tromles generelle undtagelser ned over hovedet på rettighedshaverne, gør systemet fleksibelt, og aftalerne kan tilgodeses og tage højde for f.eks. tekniske udviklinger og nye produkter. Ophavsretsloven § 50, stk. 2 muliggør, at der også på området for digitalisering af kulturarv vil kunne indgås aftaler, som bl.a. kan sikre, at udfordringen med digitalisering af forældreløse værker kan løses.

Indhold på Europeana sikres også ved at stimulere adgang til kommercielt udbudt indhold

Det er væsentligt, at der fortsat er fokus på, at Europeana både indeholder offentligt udbudt og kommercielt udbudt indhold. Sidstnævnte vil der være adgang til på kommercielle vilkår. I betragtning 14 står der, at "den videre udvikling af Europeana-plattformen afhænger i høj grad af, hvordan medlemsstaterne og deres kulturelle institutioner lægger indhold ind, og hvordan det gøres tilgængeligt for borgerne". Her burde det tilføjes, at udviklingen også er afhængig af, i hvilket omfang rettighedshaverne selv lægger indhold ind.

Forlagene indgår meget gerne i dialog med Kulturministeriet om, hvordan det sikres, at kommercielt udbudt digital litteratur gøres tilgængeligt via Europeana (jfr. art. 7, litra a). Der er et stigende antal digitale titler på det kommercielle marked, og grunden til, at der ikke er adgang til dem via Europeana, er formentlig bl.a. uvidenhed om mulighederne for tilgængeliggørelse.

Fælles digitaliseringsstandarder

Foreningerne opfordrer til dialog med det kommercielle marked om fælles digitaliseringsstandarder, jfr. art. 7 litra e, idet vi vurderer, at det vil være en fordel for både rettighedshavere og kulturarvsinstitutioner at udveksle erfaringer omkring standarder.

Finansiering

I bilag II opstiller Kommissionen et vejledende mål for 2015 for antal digitale objekter fra Danmark i Europeana på 453.000. Det er jfr. ovenfor Foreningernes vurdering, at der de kommende år vil ske en betydelig stigning i det kommercielle udbud af digitale bøger, tidsskrifter, aviser, billeder m.m., hvorfor alene en aktivering af de objekter, der er udbudt på kommercielle vilkår, vil medføre en væsentlig stigning i antallet af objekter.

I forhold til nationale digitaliseringsstrategier vil Foreningerne understrege, at dansksproget litteratur er udfordret bl.a. pga. liberaliseringen, digitaliseringen samt konkurrencen fra andre medier. Derfor er det afgørende, at ressourcer til en eventuel national digitaliseringsstrategi ikke tages fra de eksisterende litteraturposter, men at en digitalisering tilpasses mulighederne for finansiering via Strukturfondene, private fonde samt evt. andre offentlige midler, som ikke hidrører fra kulturbudgetterne.

Foreningerne indgår endvidere gerne i dialog om partnerskaber. Inspiration kan hentes i det franske Gallica-projekt, hvor staten har afholdt omkring 50 % af omkostningerne til digitalisering af knap 20.000 bøger. Alle bøgerne er blevet indekseret, så de er søgbare via Gallica og udbydes af kommercielle forhandlere. Det er planen, at bøgerne skal gøres tilgængelige via Europeana, men tekniske problemer har hidtil umuliggjort dette.

Foreningerne står naturligvis til rådighed for en uddybning af ovenstående.

Med de venligste hilsener

Forlæggerforeningen

Christine Bødtcher-Hansen
Direktør

Dansk Forfatterforening

Lotte Garbers
Formand

Danske Skønlitterære Forfattere

Inge Lise Hornemann
Formand